

**UCHWAŁA NR XXI/88/12
RADY GMINY TRZCIANNE**

z dnia 11 października 2012 r.

**w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar
Przemocy w Rodzinie na lata 2012-2018**

Na podstawie art.18 ust.2 pkt.15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz.1591, z 2002 r. Nr 23, poz. 220, Nr 62, poz. 558, Nr 113, poz. 984, Nr 153, poz. 1271, Nr 214, poz. 1806, z 2003 r. Nr 80, poz. 717, Nr 162, poz. 1568, z 2004 r. Nr 102, poz. 1055, Nr 116, poz. 1203, Nr 167, poz. 1759, z 2005 r. Nr 172, poz. 1441, Nr 175, poz. 1457, z 2006 r. Nr 17, poz. 128, Nr 181, poz. 1337, z 2007 r. Nr 48, poz. 327, Nr 138, poz. 974, Nr 173, poz. 1218, z 2008 r. Nr 180, poz. 1111, Nr 223, poz. 1458, z 2009 r. Nr 52, poz. 420, Nr 157, poz. 1241, z 2010 r. Nr 28, poz. 142 i 146, Nr 40, poz. 230, Nr 106, poz. 675, z 2011 r. Nr 21, poz. 113, Nr 117, poz. 679, Nr 134, poz. 777, Nr 149, poz. 887, Nr 217, poz. 1281, z 2012 r. poz. 567), art. 6 ust 2 pkt. 1 ustawy z dnia 20 września 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2005 r. Nr 180, poz. 1493, z 2009 r. Nr 206, poz. 1589, z 2010 r. Nr 28, poz. 146, Nr 125, poz. 842, z 2011 r. Nr 149, poz. 887), art.17 ust.2 pkt. 4 ustawy z dnia 12 marca 2004 o pomocy społecznej (Dz. U. z 2009 r. Nr 175, poz. 1362, Nr 202, poz. 1551, Nr 219, poz. 1706, Nr 221, poz. 1738, z 2010 r. Nr 28, poz. 146, Nr 40, poz. 229, Nr 81, poz. 527, Nr 125, poz. 842, Nr 217, poz. 1427, z 2011 r. Nr 81, poz. 440, Nr 106, poz. 622, Nr 149, poz. 887, z 2012 r. poz. 579) uchwała się, co następuje:

§ 1. Uchwalić Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2012-2018, którego treść stanowi Załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie Uchwały powierza się Wójtowi Gminy Trzcianne.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Gminy

Roman Klepadło

Załącznik Nr 1 do Uchwały Nr XXI/88/12
Rady Gminy Trzcianne
z dnia 11 października 2012 r.

GMINNY PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE I OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE W GMINIE TRZCIANNE NA LATA 2012 - 2018

WSTĘP

Rodzina jest najważniejszym środowiskiem w życiu człowieka, kształtującym osobowość, system wartości, poglądy, styl życia. Rodzice czy opiekunowie są wzorem dla dzieci. Ważną rolę w prawidłowo funkcjonującej rodzinie odgrywają wzajemne relacje pomiędzy rodzicami oparte na miłości i zrozumieniu. W przypadku dezorganizacji rodzina nie jest w stanie realizować podstawowych zadań, role wewnątrzrodzinne ulegają zaburzeniu, lamane są reguły, a zachowania poszczególnych członków rodziny stają się coraz bardziej niezgodne z normami prawnymi i moralnymi oraz oczekiwaniami społecznymi.

Przemoc w rodzinie stanowi jeden z poważniejszych problemów w naszym współczesnym społeczeństwie. Bez wątpienia należy go zaklasyfikować do kategorii zachowań negatywnych o dużej szkodliwości społecznej, które w sposób szczególnie piętnują całą rodzinę. Przeciwdziałanie temu zjawisku powinno więc zajmować priorytetowe miejsce wśród zadań organów gminy.

Według definicji zawartej w art. 2 pkt. 2 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, **przemoc** to „jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste osób wymienionych w pkt. 1 (członek rodziny – osoba najbliższa w rozumieniu art. 115 § 11 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks Karny), w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienie i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.” Dlatego należy pamiętać, że przemoc jest **PRZESTĘPSTWEM** ściganym z urzędu.

Rozdział 1. PRAWO WOBEC PRZEMOCY W RODZINIE

Najważniejszym dokumentem w prawie polskim, ustanawiającym podstawowe prawa człowieka jest **Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej** z dnia 2 kwietnia 1997 roku (Dz. U. Nr 78, poz. 483 z późn. zm.). Rozdział drugi pt. „Wolności, Prawa i Obowiązki Człowieka Obywatela” reguluje zasady zapewniające każdemu nietykalność osobistą i cielesną oraz stawia na ich straży władze publiczne. Konstytucja gwarantuje rodzinie ochronę i opiekę Rzeczypospolitej Polskiej (art. 18) oraz zobowiązuje państwo, by w swojej polityce społecznej i gospodarczej uwzględniało dobro rodziny (art. 71 ust. 1). W szczególności państwo powinno chronić prawa dzieci, zapewniając opiekę i pomoc tym dzieciom, które pozbawione są opieki rodzicielskiej (art. 72 ust. 1 i 2 Konstytucji). Konstytucja przyznaje również każdemu prawo żądania od organów władzy publicznej szczególnej ochrony dziecka przed przemocą, okrucieństwem, wyzyskiem i demoralizacją. Kolejnym dokumentem regulującym działania dotyczące przemocy w rodzinie jest **ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z dnia 20 września 2005 r. Nr 180 poz. 1493 z późn. zm.)**. Definiuje ona pojęcie przemocy w rodzinie, określa zadania organów administracji rządowej i jednostek samorządu terytorialnego w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej, zasady postępowania wobec osób doznających przemocy w rodzinie oraz zasady postępowania wobec sprawców przemocy. Na gminy ustawa nakłada obowiązek tworzenia programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie, poradnictwo i interwencja, zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia oraz powołania zespołu interdyscyplinarnego. W ramach poradnictwa gmina ma za zadanie prowadzić również działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie.

W związku z tym, iż przemoc występuje bardzo często w rodzinach dotkniętych problemem alkoholowym kwestie przemocy reguluje również **ustawa z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2007 r., Nr 70, poz. 473, z późn. zm.)**. Jako jeden ze sposobów przeciwdziałania alkoholizmowi przedstawia przeciwdziałanie przemocy w rodzinie. Nakłada ona na samorząd

gminny obowiązek udzielania rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej oraz obrony przed przemocą w rodzinie.

Ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (tekst jednolity Dz. U. z 2009 r. Nr 175, poz. 1362 z późn. zm.) także określa kompetencje jednostek i pracowników pomocy społecznej, których zadaniem jest udzielanie wszelkiej pomocy osobom i rodzinom dotkniętym problemem przemocy domowej. Przemoc w rodzinie jest jednym z powodów przyznawania pomocy społecznej.

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy będzie ponadto realizowany w oparciu o następujące akty prawne:

- ustawę z dnia 25 lutego 1964 r. - Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. Nr 9, poz. 59, z późn. zm.),
- ustawę z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1591, z późn. zm.),
- ustawę z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (Dz. U. z 2011 r. Nr 287, poz. 1687, z późn. zm.),
- ustawę z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572, z późn. zm.),
- ustawę z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks karny (Dz. U. Nr 88, poz. 553, z późn. zm.),
- ustawę z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks postępowania karnego (Dz. U. Nr 89, poz. 555, z późn. zm.),
- ustawę z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1590, z późn. zm.),
- ustawę z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1592, z późn. zm.),
- ustawę z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2003 r. Nr 96, poz. 873, z późn. zm.),
- ustawę z dnia 30 sierpnia 1991 r. o zakładach opieki zdrowotnej (Dz. U. Nr 91, poz. 408 z późn. zm.),
- ustawę z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. Nr 111, poz. 535 z późn. zm.).

Rozdział 2. PRZEMOC W RODZINIE – podstawy teoretyczne

W polskim ustawodawstwie definicja przemocy domowej zawarta jest w ustawie o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie:

„Przemoc w rodzinie to jednorazowe lub powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste osób najbliższych lub innych osób wspólnie zamieszkujących lub gospodarujących, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.”

Przemoc w rodzinie nie zawsze jest łatwa do rozpoznania. Powszechnie przyjmuje się, że jest to działanie:

- intencjonalne i skierowane przeciwko innym członkom rodziny – to zamierzone działanie lub zaniechanie mające na celu całkowitą kontrolę nad ofiarami;
- naruszające prawa i dobra osobiste ofiar – sprawca wykorzystując swoją przewagę narusza podstawowe prawa człowieka, np. prawo do nietykalności fizycznej, godności, szacunku; wykorzystując wyraźną asymetrię sił – ofiara jest słabsza, a sprawca silniejszy;
- powodujące ból i cierpienie – sprawca narusza zdrowie i życie ofiar na poważne szkody, co powoduje, że ofiary mają mniejszą zdolność do samoobrony.

Rozdział 3. KLUCZOWE NARZĘDZIA NIEZBĘDNE DO ZWALCZANIA ZJAWISKA PRZEMOCY W RODZINIE NA TERENIE GMINY TRZCIANNE.

Badanie skali zjawiska przemocy domowej (a zwłaszcza jego ilościowa charakterystyka) jest bardzo trudne i pewnie nigdy nie uda się poznać prawdziwej liczby rodzin i osób żyjących w sytuacji przemocy. Trudność w zdiagnozowaniu faktycznego rozmiaru problemu, na poziomie gminy Trzcianne, wynika z faktu, że akty przemocy, do których dochodzi w rodzinie często nie są ujawniane. Podejmując próbę oszacowania skali zjawiska przemocy domowej w gminie oparto się na podstawowych danych uzyskanych z instytucji pomocowych z terenu gminy Trzcianne tj. Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej. Z danych wynika, że

przemoc jest problemem wielowymiarowym i związanym m.in. z nadużywaniem alkoholu, trudną sytuacją finansową i mieszkaniową. Można stwierdzić, że zjawisko przemocy w rodzinie dotyka ludzi o różnym statusie społecznym.

W celu zniwelowania zjawiska przemocy potrzebne jest systemowe podejście do problemu przemocy w rodzinie. Możliwość takiego podejścia do sprawy daje kompleksowy zakres świadczonych usług tj. poradnictwo psychologiczne, socjalne oraz szybka i skuteczna interwencja jak również zapewnienie bezpieczeństwa poszkodowanym.

Najistotniejszym momentem tuż po interwencji w pracy z osobami doświadczającymi przemocy jest sposób i forma przekazu informacji dotyczących praw, powinności oraz alternatyw w rozwiązaniu problemu. Miejscem, gdzie taką pomoc jak i wsparcie może uzyskać osoba doświadczająca przemocy w rodzinie jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Trzciannem, jak również działający przy nim Punkt Socjoterapeutyczny, gdzie są kierowane zarówno osoby doświadczające przemocy w rodzinie jak również osoby stosujące przemoc wobec członków rodziny.

Głównym zadaniem Punktu jest udzielanie wsparcia psychologicznego, gromadzenie i udostępnianie informacji o instytucjach i organizacjach udzielających pomocy osobom dotkniętym zjawiskiem przemocy, gromadzenie i udostępnianie informacji o instytucjach i organizacjach realizujących programy terapeutyczno – korekcyjne wobec sprawców przemocy. Podsumowując działalność Punktu Socjoterapeutycznego działającego przy Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Trzciannem, można zauważyć duże zainteresowanie ofertą pomocową.

Tabela 1. Dane dotyczące udzielanych porad w Punkcie Socjoterapeutycznym działającym przy Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Trzciannem w latach 2010 – 2012.

LICZBA UDZIELONYCH PORAD W PUNKCIE	2010	2011	I półrocze 2012
PSYCHOLOG	36	24	26
TERAPEUTA	52	40	26
OGÓLEM	88	64	52

ŹRÓDŁO : Opracowanie własne.

W chwili obecnej zwiększając profesjonalizm świadczonych usług do walki z zjawiskiem przeciwdziałania przemocy w rodzinie staje Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie, który zajmuje się tworzeniem i realizowaniem planu pomocy rodzinie, współpracą ze wszystkimi instytucjami z terenu gminy zajmującymi się problemem przemocy. Ponadto Zespół Interdyscyplinarny powołuje grupy robocze, które podejmują pracę indywidualną z zagrożoną przemocą rodziną.

Z obserwacji życia społecznego wiadomo, że ludzie niechętnie przyznają się do przemocy wewnątrz rodziny, gdyż jest to temat wstydlivy, często zatajany, aż do chwili zaistnienia sytuacji drastycznych i bezpośredniej przemocy fizycznej. Zjawisko przemocy w rodzinie na terenie gminy Trzciannem jest traktowane jako sprawa osobista i rodzinna. Ludzie kierują się stereotypami twierdząc, że sami muszą poradzić sobie z problemem przemocy. Co roku zgłasza się zaledwie kilka spraw o znęcanie nad rodziną, a w tym samym czasie policja rejestruje kilkaset awantur domowych, do których jest wzywana. Istnieje tylko niewielki odsetek osób, które decydują się na założenie sprawy karnej do właściwego organu.

Prowadzone dotychczas działania lokalne powodują coraz częstsze zmiany świadomości społecznej i z jednej strony – zwiększa się gotowości ofiar przemocy do ujawniania takich spraw, a z drugiej – wiążą się z większym profesjonalizmem przedstawicieli służb zobowiązanych do podejmowania interwencji i udzielania pomocy.

Rozdział 4. CELE PROGRAMU PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE W GMINIE TRZCIANNE

CEL GŁÓWNY PROGRAMU

Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie poprzez spójne działanie wszystkich służb oraz zwiększenie dostępności i skuteczności profesjonalnej pomocy oraz ochrona ofiar przemocy w rodzinie.

CELE SZCZEGÓŁOWE PROGRAMU

Cel 1. Poprawa współpracy i skuteczności działań służb zobowiązanych do przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

L. p.	Zadanie	Działanie	Realizatorzy	Termin realizacji
1.	Prowadzenie przez Zespół Interdyscyplinarny zintegrowanych i skoordynowanych działań w zakresie zapobiegania i przeciwdziałania przemocy w rodzinie	Podjmowanie działań środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie, mających na celu zapobieganie zjawisku Rozpowszechnianie informacji instytucjach oraz możliwościach udzielania pomocy w środowisku lokalnym Inicjowanie interwencji środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie Inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie. Prowadzenie dokumentacji działań podejmowanych wobec rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz efektów tych działań.	Realizatorzy: - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Trzciannem - Zespół Interdyscyplinarny - Inne jednostki działające w sferze przeciwdziałania przemocy	2012-2018

Cel 2. Zapewnienie ochrony i możliwości udzielenia wsparcia osobom i rodzinom dotkniętym przemocą.

L. p.	Zadanie	Działanie	Realizatorzy	Termin realizacji
1.	Zapewnienie schronienia ofiarom przemocy.	Nawiązanie współpracy z instytucjami zapewniającymi schronienie ofiarom przemocy z terenu województwa podlaskiego	Realizatorzy -Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Trzciannem.	2012-2018
2.	Zapewnienie wsparcia	Organizacja poradnictwa psychologicznego.	Realizatorzy - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	2012-2018

	instytucjonalnego ofiarom przemocy.	Działalność interwencyjna	w Trzciannem. - GKRPA w Trzciannem - Zespół Interdyscyplinarny - Komenda Powiatowa Policji w Mońkach	
3.	Łagodzenie następstw zjawiska przemocy domowej	Organizacja grup wsparcia dla osób pokrzywdzonych przemocą domową Motywowanie sprawców przemocy do udziału programie korekcyjno – edukacyjnym dla sprawców przemocy.	Realizatorzy - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Trzciannem. - GKRPA w Trzciannem - Zespół Interdyscyplinarny	2012-2018

Cel 3. Podnoszenie świadomości społecznej i wrażliwości na zjawiska związane z przemocą w rodzinie.

L. p.	Zadanie	Działanie	Realizatorzy	Termin realizacji
1.	Edukacja społeczna lokalnej Gminy Trzciannec	Rozpowszechnianie materiałów edukacyjnych (brozur, ulotek, plakatów itp.) dotyczących zjawiska przemocy wśród lokalnej społeczności	Realizatorzy -Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Trzciannem. -Komenda Powiatowa Policji w Mońkach -Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Trzciannem - Szkoły na terenie gminy Trzciannec -Zespół Interdyscyplinarny	2012-2018

Cel 4. Podniesienie poziomu wiedzy i umiejętności osób realizujących zadania związane z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie, poprawa skuteczności podejmowanych działań.

L. p.	Zadanie	Działanie	Realizatorzy	Termin realizacji
1.	Podwyższenie kwalifikacji kadry podmiotów lokalnych zajmujący się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie.	Szkolenia dla wszystkich przedstawicieli służb podejmujących działania na rzecz rodzin uwikłanych w przemoc.	Realizatorzy -Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Trzciannem.	2012-2018

Rozdział 5. ADRESACI PROGRAMU

Rodziny i osoby dotknięte zjawiskiem przemocy,

Przedstawiciele instytucji i służb pracujących z osobami i rodzinami dotkniętymi przemocą: pracownicy socjalni, policjanci, pedagodzy, terapeuci, kuratorzy społeczni, pracownicy służby zdrowia.

Przedstawiciele władz lokalnych (radni, sołtysi).

Rozdział 6. REALIZATORZY PROGRAMU

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Trzciannem,
Komenda Powiatowa Policji w Mońkach,
Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Trzciannem,
Punkt Socjoterapeutyczny,
Szkoły na terenie Gminy Trzcianne, (pedagodzy szkolni, wychowawcy) ,
Służba zdrowia,
Inne podmioty działające w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Rozdział 7. SPODZIEWANE EFEKTY

Zmniejszenie poczucia bezradności ofiar przemocy,
Zwiększenie wiedzy instytucji zajmujących się przemocą w rodzinie na temat zjawiska przemocy,
Zwiększenie skuteczności działań i dostępności do instytucji zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie,
Zwiększenie liczby osób profesjonalnie zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie,
Pogłębienie wiedzy społecznej o zjawisku przemocy w rodzinie i sposobach radzenia sobie z tym problemem,
Zmiana postaw społecznych wobec przemocy w rodzinie.

Rozdział 8. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA DZIAŁAŃ

Środki własne Gminy
Środki Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Trzciannem.